

Humppila-Urjalan tuulivoimapuiston ympäristövaikutusten arviointiohjelma (YVA-ohjelma) ja tuulivoimaosayleiskaava

Yleisötilaisuus, n. 120 hlö

30.8.2012 klo 18.00–21.00

Tourun talo, Urjala

1. Tilaisuuden avaus, puheenjohtaja Leena Ivalo Pirkanmaan ELY-keskus

Leena Ivalo esitteli hankkeen osapuolet sekä kertoi eri henkilöiden roolit hankkeessa. Hankkeesta vastaavan edustajina olivat Heino Ruottinen, Raimo Kalliola ja Lasse Kosonen Voimamyly Oy:stä. Ramboll Finland Oy toimii YVA-konsulttina sekä valmistelee yhtä aikaa tehtävää tuulivoimakaavaa. Rambollista mukana olivat Janne Huttunen (YVA), Virve Suoaro (sihteeri) ja Tuuli Tolonen (kaava). Ramboll Finland Oy:n alikonsulttina toimii Suomen Luontotieto, jonka edustaja Jyrki Matikainen on tehnyt alueella lintuselvitystä. Kuntien edustajina paikalla olivat Leena Lahtinen (Urjala) ja Kari Tasala (Humppila). Lisäksi paikalla olivat Riitta Turunen Hämeen ELY-keskuksesta ja Hannu Wirola Pirkanmaan ELY-keskuksesta.

2. YVA-menettelyn kuvaus, Leena Ivalo Pirkanmaan ELY-keskus

Leena Ivalo esitteli YVA-menettelyn. Kaikki illan esitykset ovat nähtävillä Pirkanmaan ELY-keskuksen internetsivuilla Humppilan-Urjalan tuulivoimapuiston YVA:n hankesivuilla. Ivalo painotti, että kansalaisten osallistumisella on hyvin olennainen osuus YVA:ssa. Osallistumismahdollisuudet on esitelty YVA-ohjelmassa ja sen kuulutuksessa. YVA ja kaava ovat eri menettelyt. Kumpaankin menettelyyn voi osallistua ja niiden yleisötilaisuudet pidetään yhtä aikaa. Kaavaprosessi tulee jatkumaan vielä YVA:n loppumisen jälkeen.

3. Voimamyly Oy:n esittely, perusteluita tuulivoiman tarpeelle ja hankkeen tavoitteet, Lasse Kosonen Voimamyly Oy

Lasse Kosonen esitteli tuulivoimahankkeen. Humppila-Urjala hankealueella 80 % vuoden ajasta on sellaista, että tuuli voidaan hyödyntää. Tuulimittauksia on tehty alueella maaliskuusta 2012. Alueella on lisäksi aloitettu kaikuun perustuvat mittaukset, jolla selvitetään tuulen rakennetta. YVA-ohjelman valmistumisen jälkeen on hankkeen suunnittelussa päädytty tarkastelemaan myös 110 kV sähkölinjan maakaapelointia ympäristövaikutusten takia.

4. YVA-ohjelman esittely, Janne Huttunen Ramboll ja Jyrki Matikainen Suomen Luontotieto

Janne Huttunen esitteli YVA-ohjelman. YVA-prosessi ei ole lupamenettely vaan siinä selvitetään ympäristövaikutukset. Tärkeintä YVA-hankkeessa on ihmisten osallistuminen, koska paikalliset asukkaat tietävät parhaiten alueen taustat. Paikallisilta asukkailta pyydetään tietoja varsinkin aineistoista puuttuvista asuinrakennuksista sekä muinaismuistoista. Tietoja voi antaa myös suoraan hankkeesta vastaavalle tai konsultille. Nyt tehdyn ohjelman lisäksi selvitystyössä huomioidaan muistutukset ja lausunnot

Leena Ivalo täsmensi, että arviointiohjelmaraportissa ei ole ollut mukana vielä sähkönsiirtolinjan viemistä maan alle, jonka ympäristövaikutukset tullaan arvioimaan prosessin aikana.

Jyrki Matikainen Suomen Luontotiedosta kertoi linnustoselvityksestä. Alueella tehdään muuttolintuselvitys, koska linnut voivat törmätä tuulivoimaloiden lapoihin. Tällaisten riskien arvioimiseksi keväällä on selvitetty lintujen muuttoreittejä. Vastaava selvitys tehdään syysmuuton aikaan. Selvityksessä seurataan muuttolintuja päivittäin noin klo 4.00–21.00. Lintumäärien lisäksi arvioidaan lentokorkeus, lentosuunta ja laji. Nykyisin on käytettävissä hyvät mallit, millä voidaan määritellä riskien suuruus selvityksessä saatavien tietojen perusteella. Aikaisempien kokemusten perusteella tiedetään, että suurin osa muuttolinnuista näkee voimalaitokset. Pesimälintuselvitys on vaikeampi tehdä, koska niiden lentoreitit kulkevat alueella edestakaisin ja siten niiden törmäysriski on suurempi. Aiemmissa tutkimuksissa on huomattu myös, että petolinnut eivät joko osaa varoa voimalaitoksia tai sitten ne pitävät tuulivoimaloita hyvinä metsästyspaikkoina.

Kevätmuuttoa seurattiin alueella 25 päivää. Alueella havaittiin paljon kurkia, kohtalaisia määriä petolintuja, sekä vähän muita lajeja. Havaintojen perusteella voidaan todeta, että linnut muuttavat täällä tavattoman korkealla ja ne lentävät varmasti voimalaitosten yli. Täällä ei ole pikkulintujen muuttolinjoja. Lisäksi kesän aikana selvitettiin maastossa pesimälinnustoa. Tänä kesänä ongelmaa tuotti se, että myyriä on vähän, joten petolintujakin on todennäköisesti vähän. Harvinaisia lintuja ei löytynyt.

5. Kaavaprosessi ja sen linkittyminen ympäristövaikutusten arviointiin sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelma, Leena Lahtinen Urjalan kunta ja Tuuli Tolonen Ramboll

Urjalan kunnan aluearkkitehti Leena Lahtinen kertoi kaavahankkeesta. Kaavoitus on erillinen prosessi YVA-hankkeesta, mutta molemmat ovat riippuvaisia toisistaan. Kunta vie itsenäisesti kaavoitusta ja siinä hyödynnetään YVA-hankkeen selvityksiä. Periaatteet vuorovai-

kutukseen ja kaavan tekoon tulee maankäyttö- ja rakennuslaista. Kaava voidaan myös jättää kesken, jos hanke todetaan toteuttamiskelvottomaksi. Hankealueella ei ole muuta maankäyttöä, joka tarvitsee asemakaavan, joten tuulivoimaosayleiskaavasta tehdään oikeusvaikutteinen ja suoraan tuulivoimaloiden rakentamista ohjaava osayleiskaava. Kaavan tekoon on haettu valtion tukea.

Tuuli Tolonen teki yhteenvedon edellisistä esityksistä. Vaikka yleisötilaisuudessa on esitelty kaavan lähtökohtia ja osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa, on suositeltavaa, että osallistumis- ja arviointiohjelmaan käytäisiin tutustumassa kunnassa tai internetissä. Tällainen hanke tarvitsee lain mukaan kaavan, joten nyt on valmisteilla yleiskaava. Kaavaluonnos valmisteluaineistoinen on yhteinen kummallekin kunnalle, mutta kaavaehdotukset (kaavakartta ja kaavaselostus) tehdään erikseen molempiin kuntiin. Kaava- ja YVA-hankealue voivat olla erikokoiset. Alustava kaavan rajausta on hieman laajempi kuin YVA:n hankealueen rajausta, koska kaavassa saatetaan joutua huomioimaan esim. kulkuyhteydet alueelle. Selvitysten edettyä osallistumis- ja arviointiohjelmaa tullaan todennäköisesti päivittämään. Lupia voidaan lähteä hakemaan voimalaitoksille, kun kaava on hyväksytty.

6. Keskustelu, puheenjohtaja Leena Ivalo Pirkanmaan ELY-keskus

- Alueen peurakanta on tiheä. Onko tutkimustietoa voimaloiden vaikutuksista hirvieläimiin? Jyrki Matikainen kertoi, että saksanhirvestä on tutkittua tietoa Keski-Euroopasta ja ne tottuvat hyvin nopeasti tuulivoimaloihin. Hirvestä ei vastaavaa tutkimustietoa ole käytettävissä.
- Ottaako YVA huomioon yksityiskohdat vai onko arvioitavat vaikutukset kokonaisvaikutuksia? Janne Huttunen kertoi, että jokainen voimalan paikka arvioidaan erikseen, jonka lisäksi arvioidaan niiden yhteisvaikutukset.
- Mistä tulee 200 m ero lomamökin ja asunnon etäisyydeksi voimalaitoksesta? Janne Huttunen kertoi, että etäisyys vaikuttaa eniten meluun. Lainsäädännössä on eri melun ohjearvot loma- ja asuinkiinteistöille.
- Mikä melutaso alueella tulee olemaan? Melutaso riippuu paikasta. Voimalaitosten luona 140 m korkeudessa on noin 110 dB. Voimalaitoksen juurella melutaso on 50–60 dB. Melun ohje-arvot ovat keskimääräisiä melutasoja alueella ja niistä on eri arvot päivälle ja yölle.
- Onko arvioitu paljonko hanke vaikuttaa kiinteistöjen arvoihin? Puheenjohtaja huomautti, että YVA:iin ei kuulu raha-asiat. Ne voidaan kysyä suoraan hankkeen edustajalta. Taloudellisia vaikutuksia voidaan arvioida yleisellä tasolla osana ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia.

- Kauanko rakentaminen kestää? Miten se tapahtuu? Paljonko rakentamisesta tulee melua ja raskasta liikennettä? Janne Huttunen kertoi, että YVA:ssa arvioidaan sekä rakentamisen, toiminnan aikaiset että toiminnan lopettamisesta tulevat ympäristövaikutukset. Yksi voimala tuodaan paikalleen noin viidellä rekalla. Melu vastaa normaalin rakentamisen melua. Voimalaitos vaatii noin 60 m halkaisijaltaan olevan alueen. Yleensä voimalaitoksille valetaan betoniperusta, johon tulee kiinnikkeet. Joissakin tapauksissa voi joutua louhimaan. Yleisesti voimalaitosten perustaminen vastaa omakotitalon rakentamistapaa. Kaikkien voimalaitosten rakentaminen toimintakuntoon kestää noin 16 kuukautta, josta suurin osa teiden tekoa.
- Miksi alue ei ole maakuntakaavassa tuulivoimalle osoitetulla alueella? Leena Lahtinen kertoi, että Humppilan puolella alue on maakuntakaavassa tuulivoimalle osoitetulla alueella. Urjalan puolella on tekeillä uusi maakuntakaava, joka valmistuu vuonna 2016. Nykyisessä Pirkanmaan maakuntakaavassa tuulivoimaa ei ole vielä huomioitu. "Voimaa tuulesta" -hankkeessa on selvitetty Pirkanmaan tuulivoimaan soveltuvia alueita pohjatyönä uudelle maakuntakaavalle. Urjala – Humppila tuulivoima-alueita ei ole "Voimaa tuulesta" -selvityksessä, koska jo käynnissä olevia tuulivoimahankkeita ei sisällytetä tähän selvitystyöhön, vaan ne siirtyvät uuteen maakuntakaavaan. Hämeen liiton edustaja kertoi, että Kanta-Hämeessä ei ole vielä selvitetty tuulivoimaa kattavasti. Nyt tehtävissä koko maakunnan selvityksissä tätä aluetta ei tulla ottamaan mukaan, koska YVA:ssa ja tuulivoimayleiskaavassa selvitykset tehdään tarkemmin. Tämä alue tullaan kuitenkin ottamaan uusiin maakuntakaavoihin mukaan. Pirkanmaalla on näinä päivinä yleisötilaisuuksia koko maakuntaa koskevista selvityksistä, mutta niissäkään ei ole tehty näin tarkkoja selvityksiä.
- Tullaanko Tourunkulmantie kunnostamaan? Lasse Kosonen kertoi, että tuulivoimapuistosuunnitelmaan kuuluu myös tiestön parannus, jos tarvetta ilmenee. Tiestön perusparrannukset tehdään hankkeen kustannuksilla.
- Kuka tuulipuiston teistä tulee jatkossa vastaamaan? Teiden omistus ja kunnossapito tulee jatkumaan entisellään. Tuulipuisto jää osakkaaksi kyseiseen tiekuntaan. Voimalaitosten huolto on pääasiassa pakettiautolla.
- Jos firma menee konkurssiin, kuka vastaa voimalaitoksista? Heino Ruottinen kertoi, että kaikki riskit minimoidaan hyvin ennen rakentamisen aloittamista.
- Minkälaiset työllisyysmahdollisuudet hankkeesta tulee paikallisille? Rakennustyöt pyritään teettämään paikallisilla. Paikalliset yritykset eivät varmaankaan pysty kaikkia urakoita tekemään, mutta osan voi.
- Minkä takia hanke toteutetaan tänne metsään eikä teiden varrelle asutuksen keskelle? Kaikilta osin soveltuvan alueen löytäminen on hyvin hankalaa.

- Miten huoltotieksi on valittu Taalaantie, joka menee erään talon puutarhan läpi? Tiestöä ei ole vielä kartoitettu tarkasti paikan päällä.
- Mitä hyötyä hankkeesta on Urjalan kunnan asukkaalle? Asumisviihtyvyys ainakin laskee. Leena Lahtinen kertoi, että kunnanjohtaja on todennut hankkeesta tulevan välillistä tuottoa myös kunnalle esimerkiksi vuokratulojen ja kiinteistöverojen muodossa.
- Mitkä olivat voimalaitosten tuotot eri vaihtoehtoissa Lasse Kososen esityksessä? Kummassakin vaihtoehdossa yhteen laskettu tuotto oli noin 80 MW:lle. Eli jos on 2 MW voimalat, niin silloin tarvitaan 40 voimalaa. Jos 5 MW, niin silloin tarvitaan 16 voimalaa. Voimalaitosten määriä tai kokoja ei kuitenkaan ole vielä päätetty vaan se selviää tarkemmassa voimalaitossuunnittelussa.
- Eikö demokratiaan kuulu, että tällaisista asioista järjestetään kansanäänestys? Leena Ivalo kertoi, että menettely on lainsäädännön mukainen. Kaavaan ja YVA:iin voi antaa mielipiteitä, joten niiden yhteenveto kertoo yleisen mielipiteen. Leena Lahtinen täsmensi, että ne mielipiteet, jotka annetaan kaavasta, tullaan ottamaan huomioon, joten kansalaisilla on vaikutusmahdollisuus.
- Mikä on maanomistustilanne? Useiden maanomistajien kanssa on tehty aiesopimus voimalaitoksen sijainnista. YVA:n jälkeen asia selvitetään tarkemmin. Jos maanomistaja ei halua voimalaitosta omalle maalleen, niin sitten sitä ei sijoiteta sinne.
- Onko yhtiöllä vastuuvakuutus, jos esimerkiksi voimalaitoksista putoaa jäätä jonkun päälle? Janne Huttunen kertoi, että YVA:ssa nämä riskit tarkastellaan. Jään tippumiseen vaikuttaa merkittävästi tuulivoimaloiden rakenne. Tällaisia tilanteita varten on vastuuvakuutus.
- Onko tutkimuksia matalasta melusta, joka tulee kalliota pitkin taloon? Janne Huttunen kertoi, että ei ole kuullut tällaisesta tutkimuksesta.
- Miten melun mallinnus tehdään? Onko mallinnus kuinka luotettava? Onko sitä esimerkiksi verrattu mitattuihin lukemiin? Janne Huttunen kertoi, että mallinnus tehdään merkitsemällä alueen pinnanmuodot huomioivaan maastokartta-aineistoon voimalaitosten paikat. Ohjelma laskee melun leviämisen jokaisesta pisteestä erikseen. Mallinnus tehdään myötätulessa, eikä puustoa huomioida. Mallinnuksessa voitaisiin ottaa huomioon myös taustamelu, jos sellaista olisi alueella merkittävästi jo nykytilassa. Haminan tuulivoimalasta on tehty melumalli ja mittauksia. Niiden vertailusta ei ole tietoa. Konsultti selvittää voisiko tällaisen aineiston saada hankkeen nettisivuille esimerkiksi mallinnuksesta.
- Onko jo tehty melumallinnuksia vai miten voimalaitosten paikat on määritelty? Vielä ei ole vielä tehty melumallinnuksia. Aiempien kokemusten perusteella on määritelty, että voimalaitokset eivät saisi olla alle 600 m läheisyydessä asuinrakennuksista.

- Onko hankkeella vaikutuksia mehiläisiin? Jyrki Matikainen kertoi, että hän ei ole ainakaan kuullut tällaisesta tutkimuksesta, vaikka hän on hankkinut ympäri maailmaa tehtyjä luontoselvityksiä tietoaaineistoon.
- Onko voimalaitosten lavoissa valot? Kuinka voimakas valo on? Janne Huttunen kertoi, että hanke sijoittuu siten, että jokaisen voimalan päälle tulee valo, mutta ei liikkuviin osiin. Valo vastaa linkkimastojen valoa.
- Voiko voimala aiheuttaa naapureille rakennuskieltoalueita? Leena Lahtinen kertoi, että hänen tiedossa on yksi tapaus, jossa tilanomistaja esitti haluavansa rakentaa samalle tontille sekä voimalaitoksen että loma-asunnon. Kunnalle esitettyyn ennakkokysymyseen vastattiin, että on iso kynnys myöntää rakennuslupa loma-asunnolle lähemmäs kuin mitä tuulivoimaselvityksissä on todettu etäisyysvaatimukseksi.
- Laitetaanko vaihtoehdot paremmuusjärjestykseen? YVA ei ota kantaa mikä on paras vaihtoehto kokonaisuudessaan vaan siinä vertaillaan jokaista vaikutusta erikseen sekä vaikutusten merkittävyyttä. Lisäksi arvioidaan onko vaihtoehdot toteutuskelpoisia.
- Miten voimalaitosten paikat on määritelty? Lasse Kosonen kertoi, että voimalaitosten keskinäinen etäisyys tulee tuuliolosuhteista. Tämän jälkeen arvioidaan eri paikkojen soveltuvuus.
- Tuleeko alueelle lisää voimalaitoksia myöhemmin? Lasse Kosonen kertoi, että nyt paikat optimoidaan niin hyvin, ettei niitä voi lisätä myöhemmin ainakaan samalle alueelle. Voimalaitoksia tulisi alueelle todennäköisesti vähemmän kuin mitä nyt tehtävissä selvitetyksissä on.
- Onko voimalaitosten tarkoitus pyöriä ympäri vuorokauden? Näkykö lapojen välke ympärivuorokauden? Lähtötarkastelussa on periaatteena se, että voimalat pyörivät aina kun tuulee. Tämän jälkeen selvitetään tarvitaanko rajoituksia.
- Alueella on seurattu lintujen kevätmuuttoa. Onko vastaava selvitys tulossa syksyllä? Jyrki Matikainen kertoi, että syysmuuttoseuranta on jo aloitettu, koska lintujen muutto on tänä vuonna aikaisessa.
- Onko Sammakkolampi Natura-alue? Ei ole.
- Mikä on voimaloiden ikä ja mitä sen jälkeen tapahtuu? Keski-ikä on 20 vuotta, mutta tekniikkaa on saatettu muuttaa jo aiemmin tekniikan kehityksen takia. Yleensä voimalatorneilla on 50 vuoden käyttöikä.
- Onko tuulivoimapuisto kaavoituksellisesta näkökulmasta katsottuna seudullisesti merkittävä alue vai paikallisesti merkittävä alue? Leena Lahtinen kertoi, että hanketta pidetään seudullisesti merkittävänä. Yleensä maksimissaan seitsemän voimalaitosta on paikallisesti merkittävä hanke. Yli 10 voimalaitoksen kokonaisuudelle on oma lainsäädäntö, joten niitä pidetään seudullisesti merkittävänä.

- Pitääkö tehdä kaavamuutos jos halutaan uusia voimalaitoksia alueelle? Tuuli Tolonen kertoi, että täytyy tehdä, koska voimalaitosten paikat määritellään tarkkaan. Toisaalta kaikkia voimalaitoksia ei kuitenkaan tarvitse rakentaa, vaikka ne on merkitty kaavaan.
- Minkälaiset voimalaitokset tulevat alueelle ja minkä tehoisia ne ovat? Suomessa on vain muutama ristikkorakenteinen voimalaitos. Yleensä malli on joko hybridi tai putkitorni. Kokomäärittely on tällä hetkellä 2–5 MW, koska mahdolliset toimittajat valitaan vasta kun asioita on selvitetty tarkemmin. Tuulivoimaloita tekee 10–12 eri valmistajaa, joten vielä ei ole järkevää sanoa minkä tyyppisiä ne tulevat olemaan.
- Aidataanko voimalaitokset? Lasse Kosonen kertoi, että huomattava osa Suomen voimaloista on aitaamatta, mutta lukittu. Todennäköisesti myös tässä hankkeessa tulisi olemaan näin.